

3. Дворецька Г. В. Соціологія : навч. посіб. Київ, 2002. С. 472.

4. Жолтані М. І. Релігійний вплив на засуджених при відбуванні кримінального покарання // Актуальна юриспруденція : юрид. наук.-практ. Інтернет конф. URL: http://legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1672%3A091017-17&catid=195%3A5-102017&Itemid=241&lang=ru (дата звернення: 19.10.2018).

5. Літвінов А., Літвінова Т. Особливий статус релігійних громад при вчиненні нотаріальних дій. *Юридичний радник*. Київ, 2033. № 6 (72). С. 36.

6. Соціально значуща діяльність релігійних організацій України в сучасних соціально-політичних умовах // Національний інститут стратегічних досліджень : сайт. URL: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/relig_org_Ukr-953c2.pdf (дата звернення: 19.10.2018).

Одержано 27.10.2018

УДК 342.15

Михайло Олексійович КОРОЛЬ,

*старший викладач кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права
Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького*

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕДОТОРКАНОСТІ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ

Відповідно до статті 2 Конституції України «територія України в межах існуючих кордонів є цілісною і недоторканою». У силу свого суверенітету і, зокрема, територіального верховенства, кожна держава вправі самостійно встановлювати порядок перетинання її кордону громадянами, транспортом і вантажами (видання національного закону про державний кордон), або такий порядок установлюється за згодою зацікавлених держав з урахуванням загально визнаних принципів і норм міжнародного права (міжнародні договори про правовий режим державного кордону між суміжними державами). Для забезпечення недоторканості кордонів суміжні держави укладають угоди про режим взаємного кордону. Україна має майже з усіма такими країнами угоду про режим взаємного кордону і про розвиток мирного співробітництва на кордонах.

Таким чином, основний зміст принципу недоторканості кордонів можна звести до трьох елементів:

- визнання існуючих кордонів у якості юридично встановлених відповідно до міжнародного права;
- відмова від будь-яких територіальних домагань на даний момент або в майбутньому;
- відмова від будь-яких інших зазіхань на ці кордони.

Хочемо відмітити, що гарантії безпеки і непорушності державних кордонів, спрощення процедур перетину державного кордону врегульовано міжнародними угодами регіонального характеру: Концепція ОБСЄ у сфері безпеки кордонів і прикордонного режиму 2005 р., Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., Шенгенські угоди 1985 і 1990 р., Регламент «Про вільне пересування на основі візи для довготривалого перебування» 2001 р., План дій з лібералізації ЄС, Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями 1980 р. і т.д.

Забезпечення відкритості й безпеки кордонів на вільному, демократичному й інтегрованому просторі ОБСЄ передбачає Концепція у сфері безпеки кордонів і прикордонного режиму. Її держави-учасниці підтверджують свої юридичні та політичні зобов'язання з питань кордонів на універсальному, регіональному і двосторонньому рівнях [1]. Це зумовлює посилення співпраці митних, прикордонних, міграційних служб, правоохоронних, інших уповноважених органів держав з метою сприяння вільному і безпечному пересуванню людей, товарів і послуг, інвестицій через кордони у межах міжнародного права, ослаблення загроз тероризму, транснаціональної злочинності, корупції, нелегальної міграції, забезпечення достойного поведіння з особами, які перетинають кордон, створення необхідних умов у прикордонних районах.

Отже, держави Європи визнали, що розглядають як непорушні всі кордони одна одної, як і кордони всіх держав у Європі, утримуватимуться від будь-яких посягань на ці кордони, вимог чи дій, спрямованих на захоплення і узурпацію території будь-якої держави-учасниці.

Враховуючи посилення транскордонної співпраці, укладення угод з питань прикордонної співпраці, побратимських угод за участю України, актуальним є поглиблення добросусідських відносин між громадами, їхніми місцевими і регіональними органами влади сусідніх держав, визнаних внутрішнім законодавством кожної держави. Наприклад, передбачені «єврорегіони» – макрорегіональні інтеграційні структури з розвинутою спільною соціально-економічною інфраструктурою [2, с. 14], як і інші форми транскордонної співпраці, зумовлюють процес гармонізації національного законодавства європейських країн з правовими актами європейських регіональних організацій, створення відповідних механізмів їх реалізації.

Співпраця поза національними кордонами з питань створення спільних служб, утримання прикордонних зон, будівництва спільних об'єктів або охорони довкілля визначає потребу правової регламентації регіонального транскордонного планування, економічного розвитку, охорони навколишнього середовища як у прикордонних просторах, так і у прилеглих територіях. На жаль, згадані аспекти належно не відображено у чинному законодавстві України.

Указом Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України» від 6 травня 2015 р. було затверджено Стратегію національної безпеки України, Основна мета цього документу – мінімізація загроз державному суверенітету і створення умов для відновлення територіальної цілісності України у межах міжнародно визнаного державного кордону України, гарантування мирного майбутнього України як суверенної та незалежної, демократичної, соціальної, правової держави [3]. Разом з тим, щоб уможливити реалізацію цієї стратегії, необхідно проводити реформи із внесенням змін до Конституції України.

Події останніх років, на нашу думку, є результатом тривалих проблем, які перешкоджають належному функціонуванню інституту державних кордонів і становлять безпосередню загрозу для суверенітету, територіальної цілісності, недоторканності, миру, прав та свобод людини і громадянина. Відтак, проблеми необхідно розглядати із двох аспектів: практичного і законодавчого. Так, державний кордон України не повною мірою встановлений та позначений на місцевості на всіх його ділянках, але водночас вже став предметом численних міжнародних переговорів і консультацій, предметом розгляду в міжнародних судових інституціях. А це призводить до різного розуміння деяких нормативно-правових актів, а також невідповідності їх вимогам сьогодення, що власне, ставить під сумнів їхню актуальність.

Постанова Верховної Ради України «Про вжиття заходів для посилення рівня захисту державного кордону України» від 17 червня 2014 р. містить рекомендацію Кабінету Міністрів України затвердити документи, необхідні для проведення в односторонньому порядку демаркації сухопутної ділянки державного кордону України з РФ, яка буде обладнана за зразком зовнішніх кордонів ЄС [4]. Однак це стосується всього державного кордону, а не лише його частини, а зважаючи на попередній досвід виконання угод із РФ, на низку інших факторів, можна поставити під сумнів належне виконання цієї постанови.

Коли держави воюють за спірну територію, світове співтовариство надає перевагу стриманій позиції та утриманню від підтримки якоїсь зі сторін. Коли держава, засадами зовнішньої політики якої є миролюбність та дружні відносини з усіма державами і яка добровільно відмовилась від ядерної зброї, як правило, стає жертвою агресора, міжнародне співтовариство навряд залишиться осторонь, інакше ризикуватиме зруйнувати основоположні засади світового порядку. Це підкреслює і невиконання умов Меморандуму про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї 1994 р., зокрема п. 1–2, що стосуються поваги незалежності, територіальної цілісності та суверенітету, непорушності державних кордонів, зобов'язання з невикористання зброї [5]. За ст. 51 Статуту ООН, що регламентує право держави на самооборону, Україна залишає за собою право за необхідності звернутись до будь-якої держави або регіональної системи колективної безпеки за допомогою щодо відновлення її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності державних кордонів.

Системна криза міждержавних стосунків України сучасного періоду, зокрема проблеми делімітації та демаркації кордонів, застосування щодо України протиправних засобів («торговельних війн», «газових війн», організації провокацій на Кримському півострові), зумовлює перегляд відповідності дво- і багатосторонніх міжнародно-правових інструментів національним інтересам та чинному законодавству України. Звісно, без активізації діяльності держави Україна, її органів і посадових осіб прогресу не варто очікувати. Належно закріплені й визнані державні кордони підтверджують право держави (титул) на цю територію, визначають просторові межі її територіального верховенства.

Список бібліографічних посилань

1. Концепция в области безопасности границ и пограничного режима : док. мс.doc/Corr.1 от 6 дек. 2005 г. // ОБСЕ : офіц. сайт. URL: <https://www.osce.org/ru/mc/70205?download=true> (дата звернення: 26.10.2018).
2. Камінська Н. В. Європейська система місцевого і регіонального самоврядування та Україна : монографія. Київ, 2014. 414 с.
3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України» : указ Президента України від 26.05.2015 № 287/2015 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015> (дата звернення: 26.10.2018).
4. Про вжиття заходів для посилення рівня захисту державного кордону України: постанова Верховної Ради України від 17.06.2014 № 1329-VII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1329-18> (дата звернення: 26.10.2018).
5. Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї від 05.12.1994. *Офіційний вісник України*. 2007. № 13. Ст. 123.

Одержано 01.11.2018

УДК 354

Вадим Анатолійович КУДІНОВ,

*кандидат фізико-математичних наук, доцент,
професор кафедри інформаційних технологій та кібернетичної безпеки
Національної академії внутрішніх справ*

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ СИТУАЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Національна поліція України (далі – НПУ) – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку [1]. НПУ відповідно до покладених на неї завдань: а) здійснює своєчасне реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події; б) вживає заходів з виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень; припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення; в) уживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення кримінального, адміністративного правопорушення; г) вживає заходів із забезпечення публічної безпеки і порядку на вулицях, площах, у парках, скверах, на стадіонах, вокзалах, в аеропортах, морських та річкових портах, інших публічних місцях тощо [2].

Виконання НПУ цих складних і відповідальних завдань потребує постійного удосконалення процесів управління органами поліції усіх рівнів. Це об'єктивно вимагає забезпечення постійного і безперервного збору та опрацьовування значного обсягу необхідної інформації, швидкої її оцінки та прийняття відповідних управлінських рішень, доведення їх до виконавців та здійснення контролю за їх виконанням. Тому НПУ вживає різноманітні заходи для організації належного інформаційно-аналітичного забезпечення своєї діяльності, зокрема, впровадження ситуаційних центрів.

Вважається, що ситуаційний центр – це нова структура в органах НПУ, до завдань якого включено отримання, аналіз та обробку інформації про динаміку злочинності по всій